

Thomas Bernhard

CLAUS PEYMANN VÁSÁROL
EGY NADRÁGOT
ÉS AZTÁN EGYÜTT EBÉDELÜNK

Bécs.

PEYMANN *miután egy grabeni luxusüzletben felpróbált hat könnyű nyári nadrágot, a Zegna-cég készítményeit, és végül a másodszor felpróbáltat megvette és többé nem vetette le, hóna alatt a régi nadrággal, gyors, de nemmegfontolatlan léptekkel megindul a Pestsäule irányába*

Egy jól simuló nadrág
nagyobb boldogság lehet bármi másnál
maga is így véli Bernhard

ÉN Természetszerűleg

PEYMANN Egyrészt ez a jól simuló nadrág
másrészt a *Harmadik Richárd* a fejemben
ez igazi boldogság Bernhard
Na akkor menjünk még egy darabot, Bernhard
új nadrágjától lenyűgözve
Próbálni próbálni próbálni Bernhard
ez az
ez persze kimerítő
a nadrág olyan mint a *Téli rege*
mint a *Leonce és Lena*, olyan a nadrág
a nadrágpróbálás kimerítő persze
a Shakespeare-próbálás éppolyan kimerítő
ha nadrágot próbálunk kimerülünk éppúgy
mint mikor Kleistet próbálunk vagy Shakespeare-t
Ha ilyen jól simuló nadrág van rajtunk
ilyen mesterien szabott nadrág Bernhard
ugyanolyan boldogság fog el
mint amikor egy jól simuló Shakespeare-t
hoztunk létre
egy jól simuló Kleistet
egy mesterien szabott Schillert Bernhard
lenéz új nadrágjára, megáll
Akkor is jól áll a nadrág ha ülök
néhány ülőpróbát csinál
Jó nem igaz
pompásan áll ülve

jó bolt nem igaz
Negyven fölött
csak mesterien szabott elsőrendű
nadrágot veszünk
ismét felegyenesedik
A nadrágvásárlás mindig tragédia Bernhard
Nem tudom mi szörnyebb
Shakespeare-t próbálni vagy
hat nadrágot Bernhard
nem tudom
Ez a város nadrágvásárlásra csábít
Jól simul a nadrág Bernhard
vagy nem
kételytől eltorzult arccal
vagy nem

ÉN A nadrág kitűnően áll
A legjobb nadrágokat Zegna csinálja
Önnek jól áll az olasz szabás
Az ön alakjához
abszolút nem illik az angol szabás
az ön alakjához
csak az olasz szabás illik Peymann

PEYMANN Gondolja

ÉN Magától értetődik
a Zegna-nadrág áll a legjobban önnek

PEYMANN Néhány éve még rongyokban szaladgáltam

ÉN Negyvenéves koráig rongyokban szaladgált
télén huszonkét fokos hidegben
csak kirojtosodott farmereket viselt
és egy úgynevezett Coca-Cola-mellényt
míg nem rendezte meg Stuttgartban az *Iphigeniát*
az *Iphigenia* után egyszerre igen elegáns lett
Átváltozására Párizsban került sor

PEYMANN *örül új nadrágjának*

Bernhard szavamra
jól áll ez a nadrág

ÉN Ruha teszi az embert Peymann
Hadd vigyem kicsit a régi nadrágot

PEYMANN Ne

Nene

ÉN Tudja mit
a Zauberflötében ebédelünk

PEYMANN A Zauberflötében

ÉN A Zauberflöte olyan hely ahol
a koszt elsőrangú és keveset kell fizetni

PEYMANN Akkor csakugyan menjünk oda Bernhard

ÉN A nadrágvásárlást
mindig utáltam

PEYMANN Én is

ÉN Nadrágpróbálás közben mindig

fulladásos rohamok gyötörtek
Hiszen nem csak *egyetlen* nadrágot
próbálunk fel
hanem mindig többet
gyakran hét vagy nyolc nadrágot is felpróbáltam
és azt hittem minden alkalommal
a próbafülkében megüt a guta

PEYMANN De nem ütötte meg

ön szívós Bernhard
alig ismerek önnél szívósabbat
Már tíz vagy tizenöt évvel ezelőtt
azt mondta hogy
guta üti önt meg

ÉN A próbafülkék túlon túl szűkek

nincs levegő bennük
A nadrágpróbafülkékben
a guta oly sok embert ütött már meg
faggassa ki a ruhaiparkamarát
ők majd tanúsítják
Az emberek bemennek egy boltba
hogy egy nadrágot felpróbáljanak
aztán persze hetet vagy nyolcat próbálnak fel
és gutaütést kapnak

A ruhaáruházipróbafülkeguta a leggyakoribb

PEYMANN Ez olyan mintha

három napon és éjen át próbáltam volna a *Téli regét*

ÉN Kérdezze meg a szívosztályok orvosait

Nadrágpróba közben a szívbénulás
nem ritkaság
Ha a sírkövekről mindenhol leolvashatnánk
a halál okát

akkor akármely temető sírkövein
minden pillanatban ezt olvashatnánk

A halál oka nadrágpróba

Ha őszinte akar lenni

meg kell vallania

hogy az ilyen nadrágpróba kimerítőbb
a színházi próbánál

Ahhoz képest a színházi próba semmi

Az emberek bemennek egy nadrágkereskedésbe

csak egy nyári nadrágot vásárolnának

egy különlegesen könnyű nyári nadrágot

mint mondják

és próbálnak és próbálnak

és a guta megüti őket

A nadrágpróba

rendkívüli óvatosságot igényel

Csak egy könnyű nyári nadrágot próbálunk fel

és utolér a halál

Érdekes hogy a halál

a férfitpróbafülkékben aránytalanul gyakoribb
 mint a hölgypróbafülkékben Peymann
 hisz a hölgyek könnyen bújnak be szoknyáikba
 míg az urak öltözködése fölöttébb fáradságos
 Másrészt az ilyen ruhapróbafülkékben
 támadtak olykor nagyszerű ötleteim
 Egyszer egy ilyen nadrágpróba közben
 egy teljes regényt kidolgoztam fejben
 meg is írtam később a regényt
 Würzburgban ami figyelemre méltó
 de természetszerűleg ezt a regényt
 rögtön elvettem és el is dobtam
 több regényt dobtam el mint amennyit publikáltam
 nem beszélve egyéb prózai munkáimról
 melyeket megírtam eldobtam
 és nem publikáltam
 Csak egy nadrágot próbálunk fel
 és kiagyalunk valami regényt
 vagy színdarabot
 Borzalmas szó ez a „Színdarab”
 Már a „Szín” szó is rémes
 akárcsak a „Darab” szó
 hát még a „Színdarab” szó
 A „Színház” szót is utálom
 És a „Színész” szót annyira mint egyetlen mást sem
 ami összefügg a színházzal azt
 jobban utálom mint akármilyen mást
patetikusan
 utálom a színpadot
 utálok a színészt a színpadon
 utálom a színházi világot

PEYMANN Ezt én nem mondhatom

ÉN Természetszerűleg
 Hiszen ön színházi ember
 ahogy mondani szokták
 én azonban nem vagyok színházi ember
 Ön szőröstül-bőröstül
 és teljes szívéből
 szereti a színházat
 Ön belebolondult a színházba
 Én szőröstül-bőröstül utálok a színházat
 és megvetem mint semmi mást
 semmit sem találok visszataszítóbbnak
 de éppen ezért ki vagyok szolgáltatva neki
 Utálok a színházat
 és mindazt ami összefügg vele
 és ki vagyok szolgáltatva neki
 Ön azért a foglya mert szereti
 én azért mert utálok

PEYMANN A színház az én világom

ÉN Az enyém nem
 PEYMANN A színház a szenvedélyem Bernhard
 csakis a színház
 ÉN Nálam ez pont fordítva van
 megvetem a színházat
 azért vonz
 mert megvetem
 Ön szereti a színészeket
 én utálok őket
 Ön szereti a közönséget
 én utálok
 Ön szereti a színpadot
 én utálok
 Mindazt utálok
 amit ön szeret
 mindazt szeretem
 amit ön megvet
 amit megvet
 azt én mind szeretem
 PEYMANN Egy jó marhahúslevest Bernhard
 ezt kívánom most
 forrót
 kívánjunk egy forró marhahúslevest
 Ausztria a marhahúsleves hazája
 Ausztriában semmi sem jobb
 a marhahúslevesnél
 nincs a világon olyan ország
 ahol jobb marhahúslevest kaphat Bernhard
 ÉN Ne vigyem a régi nadrágot mégis
 PEYMANN Hova gondol Bernhard
 talán annyi erőm sincs
 hogy egyedül vigyem régi nadrágomat
 Ennyit se néz ki belőlem
 Végül is a Burgtheater igazgatója volnék
 ehhez több erő kell
 mint a régi nadrág cipeléséhez Bernhard
gyorsabban lépdel a Kärtnerstrassén az Opera irányába
 A Burgtheater igazgatójának
 élete folytonos erőpróba
 nem félek Bernhard
 A Burgtheater nehézsúly Bernhard
 Nehézsúly a Burgtheater
 hogy juthat egyáltalán az eszébe
 hogy még a régi nadrágomat sem bírom el
 hiszen én vagyok a Burgtheater igazgatója
 A Burgtheater igazgatójának naponta
 cipelnie kell az *egész* Burgtheatert Bernhard
 jelképesen szólva Bernhard jelképesen
 képzelje csak el
 az egész Burgtheatert mindenestül Bernhard

ezt a színészekről és dramaturgokról nyüzsgő Burgtheatert naponta
és már kora reggel fel kell emelnem
és ki kell nyomnom a magasba
mind magasabbra és magasabbra kell nyomnom Bernhard
mind magasabbra és magasabbra Bernhard
és mindig magasabbra mint színházát az összes többi igazgató
a Burgtheaterigazgató a Burgtheatert
képzelve csak el Bernhard
felébred kora reggel és tudja
hogy a Burgtheatert ki kell nyomnia a magasba
és pedig mindig magasabbra és magasabbra
és mint Burgtheaterigazgatónak mindenesetre a Burgtheatert magasabbra
mint színházát az összes többi igazgatónak
ah azok a nevetséges színpadok Bernhard
azok a nevetséges német és svájci színpadok
egyáltalán azok a nevetséges európai színpadok
a Burgtheatert én naponta olyan magasra emelem
amilyen magasra színpadát egyetlen más színházigazgató sem emeli fel

ÉN Ön valóságos izompacsirta

PEYMANN Hát az mi

ÉN Az izompacsirta olyan ember
akinek távolról sincs annyi ereje
mint amennyire szüksége volna
de annyi erőt mutat mint senki más

PEYMANN Ez az izompacsirta

ÉN Igen ez az izompacsirta

PEYMANN Az osztrák fogalmak
kibírhatatlanul komikusak
itt sok minden csaknem minden
kibírhatatlanul komikus
Rájöttem hogy itt
kibírhatatlanul komikus csaknem minden
Ausztria a legészvesztőbb komédia
azok közül melyekkel eddig dolgom akadt

ÉN Az osztrákok azt hiszik
hogy hazájuk tragédia
holott valójában komédia inkább

PEYMANN Ausztria komédia

de még milyen –
iszonyatos komédia
mint hogyha egy Shakespearenél Shakespearebb Shakespeare írta volna
Mostanában gyakran gondolok arra Bernhard
hogy Ausztria egy Shakespeare-komédia
melyet meg se kell rendezni
mert már itt van
az egyetlen kész grandiózus komédia észvesztőbb valamennyinél
az osztrák
Gondoljunk csak a színészekre
már itt vannak
gondoljunk csak a színpadképre

már itt van
gondoljon csak a színházi zenére
már itt van
minden idők legészvesztőbb komédiája
Ausztria
a világ egyetlen színdarabja sem közelíti meg
és maguk az osztrákok rendezték minden időknek
ezt a legészvesztőbb komédiáját
Ausztria a totális népszínmű
totális népi komédia
Egyetlen író sem írhatott volna még ön se kedves Bernhard
ilyen észvesztő pompás komédiát
egyetlen rendező még én sem
rendezhettem volna meg soha
és ez az Ausztria mint színpadkép
szintén páratlanul észvesztő és pompás
Ez az Ausztria valószínűleg
az egyetlen totális világkomédia Bernhard
Ha színház kell
az Ausztria
ha színészek
azok az osztrákok
ha színpadkép
az Ausztria
Ehhez az Ausztriához mint világkomédiához képest
ön kedves Bernhardom egy senki
és még én is egy senki vagyok
mert ön sohasem írhatna ilyen
nagyszabásút páratlant iszonyatot
és én sohasem rendezhetnék ilyen
nagyszabásút páratlant iszonyatot
és a mi kedves Karl-Ernst Hermannunk
sohasem bírna felépíteni ilyen
nagyszabású páratlant iszonyatot
mi színházi emberek ehhez képest nevetséges törpék vagyunk
Ön költőtörpe Bernhard
én rendezőtörpe vagyok
Hermann színpadépítéstartörpe
Ha valaki megkérdi
a világ legjobb színháza hol van
mindig azt felelem „Ausztria”
azt mondom „Ausztria”
mire az emberek mindig megkérdik „hol Ausztriában”
és én azt felelem „nem Ausztriában Ausztria
maga Ausztria az”
utazzon Ausztriába mondom mindenkinek
és a világ legeslegelső színházában találja magát
vegyen egy jó jegyet mondom mindenkinek
vegyen az Imperialban vagy a Bristolban egy ágyat
a Sacherben vagy az Ambassadorban

és élvezze a világ legészvesztőbb színházát
mondom mindezeknek az embereknek
akiket persze elképesztek ezzel
Azt hittem mondják valamennyien
hogy az a legpompásabb színház
ahol ön dolgozik Peymann úr
és mivel mostantól ön a Burgtheaterben dolgozik
mostantól csakis a Burgtheater
a legjobb színház a világon
Nem mondom nemnem nem én vagyok
és nem is a Burgtheater
csakis Ausztria
Ausztria a legjobb színház a világon
így képeztem el az embereket Bernhard
elbizonytalanodnak
s azt hiszik aztán
hogy megbolondultam
Nagyzási mániámra számítottak
és rájöttek arra
hogy egyszerűen csak bolond vagyok
mert azt mondom Ausztria
a legjobb színház a világon
kedves Bernhardom
amióta élek orruknál fogva
vezetem az embereket
ahogy ön is orruknál fogva vezeti őket
amióta él
mint a Burgtheater igazgatójának egyenesen kötelességem
orruknál fogva vezetni az embereket
Orruknál fogva vezetem őket
a számárfül körül melyet mutatok nekik
egy Burgtheaterigazgató természetyszerűleg nagyszabású
mástoránálfogvavezető
Tudja ezt ön is Bernhard
ön is nagy az orrvezetésben
Boldoggá tesz a gondolat
hogy mind a ketten
ön mint író
és én mint Burgtheaterigazgató
orruknál fogva vezetjük az embereket
mi másra jó egy Burgtheaterigazgató
mint hogy az embereket orruknál fogva vezesse
Burgtheaterorruknál fogva
hatalmas felfújt Burgtheaterorruknál fogva
Írjon már egy darabot Bernhard
amelyben mindenkit orránál fogva vezet
ilyen darabot remélek öntől
ilyen valódi mástoránálfogvavezető darabot
üljön neki Bernhard
és írjon egy ilyen mástoránálfogvavezető darabot

Nagy színházat Bernhard
 legyen sok nép sok disznóság sok nagyzási hóbort
 sok kriminalitás izléstelenség alantasság
 valódi Burgtheaterszínházat írjon
 valódi nagy mindent felkavaró mástorránálfogvavezető komédiát
 vigye egyszer színpadra *egész* kiméletlenségét
egész világundorát
 nem csak *fél* világundorát hanem *egész* világundorát Bernhard
 ilyen darabot írjon világszínházat
 mely szétmarcangolja a Burgtheatert
 ilyen valódi grandiózus világtréfát Bernhard
 hogy felrobbanjon a Burgtheater
 hogy Bécs városa beleremegjen
 hiszen tudja mire gondolok
 hiszen tudja mit vártam mindig is öntől
 egészen nagy világdöntögető döntő dobást
 világotsarkaiból kiforgató komédiát mindenkinek
 komédiaszörnyeteket hiszen tudja Bernhard
 írjon olyasmit ami mindenki mást
 árnyékba borít
 egyszerűen írja már maga alá az egész világirodalmat
 egészen egyszerűen mélyen maga alá
 szedje össze magát Bernhard és írjon egy lukat a világ hasába
 írjon *egy valódi világalapácsot* Bernhard
 ÉN *aki Claus Peymann* egészen a *Ringstrasséig* követtem majd vissza a *Kärtnerstrassén*,
de lépést nem bírtam tartani vele
 Nem akarja hogy mégis
 vigyem a régi nadrágját Peymann
 PEYMANN Hova gondol Bernhard
 Elfelejté hogy erőm teljében vagyok
hirtelen megáll
 Nem is tudja Bernhard
 milyen boldoggá tesz ez az új nadrág
 Az új Burgtheaterigazgatóhoz
 egy új nadrág is hozzátartozik
 nem gondolja Bernhard nem gondolja
 ÉN Természetszerűleg természetszerűleg
 PEYMANN Kár hogy nem vehetünk csak úgy egyszerűen
 új fejet is Bernhard
 szívesen vásárolnék önnel azonnal
 egy boltban új fejet
 egész életünkön át mindig csak ugyanazzal
 a használt akarom mondani elhasznált fejjel szaladgálunk
 agyonkoptatott fejjel Bernhard
 mindenki kopott fejet visel
 elhasznált fej az összes látható fej
 természetesen én is egy tökéletesen elhasznált fejet hordok
 alig van fejünk
 máris elhasználódik
 csupa elhasznált fej a világ

De nagyszerű volna Bernhard
ha most bemehetnénk egy boltba
és új fejeket vásárolhatnánk
és ön akkor egy újat hordana
én meg az ön régi elhasználtját egy nájlion tasakban
és én is újat hordanék
és ön az én régi fejemet hordaná nájlion tasakban
és nyakunkon új fejjel beülnénk
a Zauberschlöthebe
és régi fejünket ott tárolnánk a nájlion tasakban
De néha már az is elég
ha új nadrágot vásárlunk Bernhard
nem kell új fejnek lennie
vagy új kalapnak
és a régi nájlion tasakban magunkkal hordjuk
Ah Bernhard
mi mindent reméltem öntől mint drámaírótól
De nem adtam fel a reményt
Gyakran mondogatom magamnak éjszaka felébredve
egyszer még megírja a darabot amire várok
Nem adtam fel a reményt Bernhard
sohasem adtam fel a reményt

PEYMANN *bemegy velem együtt a Zauberschlöthebe, leülünk, és miután elolvasta az étlapot és választott magának valamit és körülnézett a Zauberschlötheben*

Ki az ott

ÉN Az alkancellár
egy náci

PEYMANN És az

ÉN A földművelésügyi miniszter
egy régi náci

PEYMANN És az ott

ÉN A honvédelmi miniszter
egy náci

PEYMANN És az

ÉN A külügyminiszter
egy régi náci

PEYMANN És az ott

ÉN A számvéviszék elnöke
egy régi náci

PEYMANN És az

ÉN A legtekintélyesebb bécsi újság főszerkesztője
egy régi náci

PEYMANN És az ott

ÉN Bécs második legtekintélyesebb újságjának főszerkesztője
egy régi náci

PEYMANN És az ott

ÉN Az a kultusz- és művészetügyi miniszter
egy tökfaj idióta

PEYMANN És amaz

ÉN Az a szövetségi kancellár
egy tökfaj
PEYMANN És az
ÉN Az a most megválasztott államelnök
egy régi náci
PEYMANN És azok ott
ÉN Csupa náci
PEYMANN És amott azok
ÉN Csupa tökfaj és náci
PEYMANN És a pincérnő
ÉN Katolikus és mindet ismeri és semmiről sem tud
PEYMANN Na akkor rendeljünk egyszerően egy marhahúslevest
ÉN Hát persze
PEYMANN Azután mit ajánl még Bernhard
ÉN Főtt marhát
PEYMANN Akkor hát együnk főtt marhát
A Pincérnőnek
Marhahúslevest májgombóccal
aztán főtt marhát tormával
aztán még valami tésztát
mondjuk tejszínhabos rétest vaníliaszósszal
A szalvétát a gallérjába gyűri
Észvesztő város Bernhard
észvesztő ország Bernhard
Ez már döfi ez az Ausztria Bernhard
Mielőtt az első kanál levest a szájához emelné, kinyújtja a lábát és a boldogság hirtelen rohamában felkiált
Nemsokára itt semmin sem csodálkozom Bernhard
semmin de semmin
Először lassan majd nagyon gyorsan kikanalazza levesét.

Függöny

EÖRSI ISTVÁN fordítása

